

آمریکا برای تعمیق نفوذ اسرائیل در آذربایجان و آسیای میانه دست به کار شد؛

«پیمان ابراهیم»؛ مرکز ثقل عملیات ائتلاف در قفقاز

رامین پرتو

در حالی که چالش‌های ژئوپلیتیکی در خاور میانه همچنان بر تحولات دیپلماتیک سلب‌به‌انداخته‌اند، دولت دونالد ترامپ حالا، تمرکز خود را بر بازتعریف نقشه ائتلاف‌های منطقه‌ای با محوریت اسرائیل معطوف کرده است. رویترز به نقل از پنج منبع آگاه اعلام کرد که دولت ترامپ مذاکرات فعالی را با جمهوری آذربایجان و برخی کشورهای آسیای میانه برای پیوستن به پیمان ابراهیم آغاز کرده و این تلاش‌ها با هدف تعمیق روابط موجود این کشورها با اسرائیل صورت می‌گیرد؛ روابطی که پیش از این نیز در حوزه‌های امنیتی و اقتصادی برقرار بوده اما حالا بحث تعمیق آن مطرح است.

باید توجه شود که پیمان ابراهیم در دوره نخست ریاست‌جمهوری ترامپ و در سال‌های ۲۰۲۰-۲۰۲۱ میان اسرائیل و چهار کشور مسلمان شامل امارات، بحرین، مراکش و سودان، به امضا رسید. این توافق نامه‌بامیانجی‌گری آمریکا تدوین و اجرا شد و در آن زمان به عنوان موفقیتی بزرگ در عرصه سیاست خارجی واشنگتن و پیشرفت‌ی قابل‌توجه در روابط تل‌آویو با کشورهای اسلامی تلقی شد. در دور دوم ریاست‌جمهوری ترامپ، واشنگتن به دنبال توسعه این پیمان به کشورهای فراتر از منطقه خلیج فارس بوده و تمرکز خود را بر کشورهای قفقاز جنوبی و آسیای میانه معطوف کرده است.

طبق گزارش رویترز، تمرکز ساختارمند و جدی مذاکرات در حال حاضر بر جمهوری آذربایجان است. این کشور با اسرائیل روابط راهبردی و دیرینه‌ای دارد؛ به‌ویژه در زمینه‌های انرژی، فناوری نظامی و اطلاعاتی. منابع مطلع به‌روپرتز گفته‌اند که سفرهای اخیر مقامات نزدیک به ترامپ، از جمله استیو ویتکاف، فرستاده ویژه ترامپ، و آریه لایشتون، از دستیاران کلیدی او، به باکو گواهی بر سطح بالای تعاملات دیپلماتیک برای پیوستن آذربایجان به پیمان ابراهیم است. سه منبع تأیید کرده‌اند که

اگر چه تلاش دولت دوم دونالد ترامپ برای گسترش پیمان ابراهیم به جمهوری آذربایجان و کشورهای آسیای میانه، در ظاهر حرکتی نمادین قلمداد می‌شود، اما در عمق خود حامل پیام‌های ژئوپلیتیکی مهمی در چارچوب رقابت‌های بین‌المللی است

خبر

افزایش هشدارها درباره بحران انسانی در افغانستان

برنامه جهانی غذا (WFP) و صندوق حمایت از کودکان سازمان ملل (یونیسف) در دو گزارش جداگانه نسبت به تشدید بحران انسانی در افغانستان هشدار داده‌اند؛ بحرانی که جان میلیون‌ها شهروند، به‌ویژه زنان و کودکان را تهدید می‌کند. بر اساس گزارش برنامه جهانی غذا، وضعیت گرسنگی در افغانستان وخیم‌تر از گذشته شده و دست کم ۱۰ میلیون نفر برای زنده ماندن به کمک‌های غذایی فوری نیاز دارند. این نهاد وابسته به سازمان ملل اعلام کرده برای ادامه برنامه‌های امداد رسانی خود در شش ماه آینده، به بیش از ۵۳۹

حملات پهپادی اوکراین به یک انبار نفت در نزدیکی بندر سوچی واقع در ناحیه سرزمینی کراسنودار در دریای سیاه موجب آتش‌سوزی گسترده شد. در جبهه مقابل نیز هم‌زمان زیرساخت‌های شهری و منازل در سوچی، در میکولایف، واقع در جنوب اوکراین هدف حملات موشکی روسیه قرار گرفت. آندری پروشوتنین، شهر دار سوچی اعلام

کرد که آوار ناشی از انفجار به یک گاراژ در مجاورت ایمن انبار نفت نیز آسیب زده، اما این حادثه تلفات جانی نداشت. هم‌زمان، ویدیوهایی که در شبکه اجتماعی تلگرام منتشر شده، ستون‌های عظیم دود را در محل نشانی می‌دهند. پروشوتنین تأکید کرد: «خوشبختانه این بار تلفات جانی نداشتیم. اوضاع کاملاً تحت کنترل است.» پیش‌تر، مقامات

روسی گزارش داده بودند که در جریان حملات پهپادی اوکراین سه نفر کشته شده‌اند. فرماندار سرزمین کراسنودار در جنوب غربی روسیه

نیز گفت که بیش از ۱۲۰ آتش‌نشان برای مهار شعله‌هایی که بر اثر اصابت آوار پهپاد به مخزن سوخت ایجاد شد، اعزام شدند. این حملات موجب شد اداره هوانوردی کشوری روسیه به‌طور موقت پروازها در فرودگاه سوچی را متوقف کند. هم‌زمان، حملات روسیه به نقاط مختلف اوکراین ادامه یافت.

آذربایجان حتی با کشورهای آسیای میانه، از جمله قزاقستان، رازیتهایی برای ارزیابی امکان گسترش هم‌زمان این توافق نامه انجام داده اما مشخص نیست که دقیقاً با کدام کشورهای دیگر آسیای میانه تماس گرفته شده، ولی نام‌هایی چون ازبکستان و قزاقستان به عنوان گزینه‌های احتمالی در تحلیل‌ها مطرح شده‌اند.

چه موافعی وجود دارد؟

یکی از موانع جدی در مسیر پیوستن آذربایجان به پیمان ابراهیم، وضعیت صلح بازممنستان است. این دو کشور از دهه ۱۹۸۰ بر سر منطقه قره‌باغ درگیر بوده‌اند. با بازپس‌گیری این منطقه توسط باکو در سال ۲۰۲۳ و آوارگی ده‌ها هزار ارمنی، وضعیت شکننده‌ای به‌وجود آمده است. در حالی که هر دو طرف از تمایل به صلح سخن گفته‌اند، دولت ترامپ پیوستن آذربایجان به پیمان ابراهیم را منوط به توافق صلح پایدار با ارمنستان دانسته است.

از سوی دیگر، جنگ غزه و افزایش تلفات انسانی (که طبق منابع یهوداشتی فلسطینی، بیش از ۶۰ هزار کشته بر جای گذاشته) موجب خشم عمومی در دنیای عرب و جهان شده است. این شرایط پیچیده، پیوستن کشورهای مسلمان بیشتر به پیمان ابراهیم را دشوار تر

کرده است. عربستان سعودی، به عنوان بازیگر کلیدی منطقه، همچنان عادی‌سازی روابط با اسرائیل را مشروط به تحقق گام‌هایی در راستای تشکیل کشور مستقل فلسطین می‌داند.

ترامپ چه در سر دارد؟

در این راستا باید توجه شود که گسترش پیمان ابراهیم به کشورهای که قبلاً نیز با اسرائیل روابط داشتند، از جمله جمهوری آذربایجان، بیشتر جنبه نمادین دارد تا تحولی بنیادین. با این حال، چنین اقدامی برای دولت ترامپ که همواره به دنبال اعلام

پروزی‌های قابل نمایش بوده، از اهمیت تبلیغاتی بالایی برخوردار است.

کشورهای آسیای میانه معمولاً سیاست خارجی محتاطانه‌ای دنبال می‌کنند و از آنجا که هم‌زمان با چین، روسیه، ایران و غرب تعامل دارند، ترجیح می‌دهند و از ائتلاف‌های صریح و آشکار که موجب برانگیخته شدن حساسیت همسایگان قدرتمندشان نشود، پرهیز می‌کنند.

داشته باشد؛ به‌ویژه در حوزه فناوری‌های کشاورزی، سایبری، و مقابله با تروریسم. بر این اساس باید گفت که آنها در میانه یک دوراهی قرار دارند.

گسترش تدریجی وزیر پوستی روابط

در این میان یک منبع نزدیک به جریان‌های سیاسی اسرائیل در گفت‌وگوباشبکه هفت تلویزیون اسرائیل، تأکید کرده که باکو ظرفیت و آمادگی عضویت در پیمان ابراهیم را در خود تقویت کرده است. به گفته این منبع، در جلسه استماع اخیر کمیته روابط خارجی سنات، سناتور جمهوری خواه (استیو دینز) گزارشی از دیدارهای خود با الهام علی‌اف، رئیس‌جمهور آذربایجان، و سفیر اسرائیل در باکو ارائه داده است. در این دیدار، هابه قرار داد گاز میان شرکت سوکار و اسرائیل نیز اشاره شده است؛ قرار دادی که به گفته دینز، امنیت انرژی تل‌آویو را تقویت خواهد کرد. این منبع سیاسی همچنین خاطر نشان کرد که روابط فرهنگی و دیپلماتیک گسترده باکو و تل‌آویو، آذربایجان را به یکی از کشورهای مسلمان پیشگام در تعامل با اسرائیل تبدیل کرده است. وی گفت‌است که آذربایجان از منظر استراتژیک می‌تواند نقشی تسهیل‌کننده در گسترش پیمان ابراهیم به سایر کشورهای مسلمان ایفا کند.

از منظر اقتصادی نیز روابط باکو و واشنگتن روند رو به رشدی داشته است. بر اساس آمار رسمی، در نیمه نخست سال ۲۰۲۵، گردش مالی تجاری میان آمریکا و آذربایجان به حدود ۶۰۰ میلیون دلار رسید که نسبت به سال قبل ۲۶ درصد رشد داشته است. در این میان، نقش آذربایجان در کریدور گاز جنوبی که منابع انرژی ایران پیوستن کشورهای مسلمان، به‌ویژه آذربایجان و کشورهای آسیای میانه به پیمان ابراهیم را به دقت رصد می‌کنند و زیر نظر دارد، از منظر امنیتی نزدیک آذربایجان به اسرائیل در مرزهای شمال غربی ایران، نگرانی‌های عمیقی را به‌وجود آورد و حضور احتمالی نهادهای اطلاعاتی اسرائیل در قالب همکاری‌های امنیتی در قفقاز جنوبی، خطر فرم ایران تلقی می‌شود که راه‌آهن مورد آن از سوی تهران هشدار داده شده است.

به هر ترتیب تلاش دولت دوم ترامپ برای گسترش پیمان ابراهیم به جمهوری آذربایجان و آسیای میانه، اگر چه در ظاهر حرکتی نمادین است، اما در عمق خود حامل پیام‌های ژئوپلیتیکی مهمی در چارچوب رقابت‌های بین‌المللی است. پیوستن رسمی باکو به این پیمان، در صورت تحقق، می‌تواند نقطه عطفی در تغییر توازن قدرت منطقه‌ای باشد. با این حال، نام‌هی نظیر منازعه قره‌باغ، جنگ غزه، مخالفت کشورهای اسلامی و احتیاط کشورهای آسیای میانه در ورود به اتحادهای صریح، مسیر این پروژه را برچالش کرده است.

خبر

واکنش مودی به تعرفه‌های ترامپ: شهروندان هند کالای داخلی بخردند

نخست وزیر هند، در بحبوحه بی‌ثباتی اقتصادی جهانی در پی اعمال تعرفه‌های تجاری جدید دولت ترامپ، تلاش خود را برای تشویق مردم کشورش به اولویت دادن به محصولات ساخت داخل افزایش داد. مودی با اشاره به فقدان قطعیت در اقتصاد جهانی و بدون اشاره به تعرفه‌های آمریکا از شهروندان کشورش خواست تا محصولات هندی را بخرند، بفروشند و تبلیغ کنند. او در یک تجمع در ایالت اوتار پرادش در شمال هند گفت: اقتصاد جهان با نگرانی‌های زیادی روبرو است، فضای بی‌ثباتی وجود دارد. اکنون، هر

ریاست‌جمهوری در کیه دیروز (یکشنبه) اعلام کرد که هیچ اطلاعاتی از امضای توافق نظامی میان ترکیه و سوریه یا برنامه‌های برای ایجاد پایگاه‌های نظامی در این کشور عربی ندارد. روزنامه «آیدینلیک» در ترکیه امروز نوشته بود که ترکیه و سوریه قرار است تا پایان ماه اوت یک توافقنامه همکاری امضا کنند که به ترکیه اجازه خواهد داد سه پایگاه نظامی در سوریه

ایجاد کند و به این کشور در تشکیل یک ارتش کمک کند. با این حال، دولت ترکیه در پاسخ به سوال ریانوستی درباره بازه زمانی امضای این توافق گفت از این موضوع اطلاعی ندارد. خبرگزاری آناتولی نیز به نقل از وزارت دفاع این کشور گزارش داده بود که سوریه به رسماتر ترکیه برای تقویت توانمندی‌های دفاعی خود و مبارزه آن با «تروریسم» درخواست کمک

جهان نما

آکسیوس:

موضع آمریکادر مذاکرات غزه تمامیت خواهانه شده است

دولت آمریکابه رهبری «دونالد ترامپ» در حال بازنگری رویکرد خود در قبال مسئله فلسطین و اسرائیل است. آکسیوس فاش کرد که کاخ سفید ۶ ماه پس از شکست مذاکرات، در حال بررسی «گزینه‌های جدید» است. منابع به آکسیوس از تغییر عمده در استراتژی ایالات متحده در مورد مذاکرات آتش‌بس غزه و آزادی زندانیان صهیونیست خبر دادند. دولت ترامپ به دنبال کنار گذاشتن سیاست توافق‌های جزئی‌بی به نفع یک توافق جامع است که همه زندانیان را یکجا بازگرداند و جنگ را با شرایطی، به‌ویژه خلع سلاح حماس، پایان دهد.

در جریان یک جلسه دوساعته در تل‌آویو، استیو ویتکاف، فرستاده ویژه ایالات متحده، به خانواده‌های زندانیان اسرائیلی گفت که ترامپ خواهان تغییر اساسی در رویکرد مذاکره است و تأکید کرد که «استراتژی قبلی نتوانست به نتایج ملموسی دست یابد» و دولت ایالات متحده در حال حاضر سیاست «همه‌ها هیچ» را در پیش گرفته است. ویتکاف توضیح داد که طرح جدید «بارقای از امید» را به همراه دارد، بدون اینکه جزئیات آن را فاش کند، که نشان می‌دهد دولت ایالات متحده متقاعد شده است که مذاکرات تدریجی به هدف خود رسیده‌اند.

این اظهارات در بحبوحه بن‌بست طولانی مذاکرات، پس از توافق نسبی ژانویه گذشته که منجر به آزادی ۳۳ زندانی شد، مطرح می‌شود. مرحله بعدی پس از سرگیری عملیات نظامی اسرائیل در ماه مارس، فروپاشیده. به گزارش آکسیوس، ترامپ در ابتدا طرفدار یک توافق جامع بود، اما از طرح موقت بنیامین نتانیاهو به دلیل ملاحظات داخلی اسرائیل، حمایت کرد. با این حال، افزایش فشار از سوی خانواده‌های زندانیان و کاهش اعتماد عمومی به اثر بخشی توافقات جزئی، واشنگتن را بر آن داشت تا روند مذاکرات را به‌طور اساسی مورد بازنگری قرار دهد.

در این راستا یک مقام اسرائیلی گفت که ویتکاف با نتانیاهو در مورد احتمال حرکت به سمت یک توافق جامع که شامل آزادی همه زندانیان و خلع سلاح حماس باشد، به عنوان بخشی از تفاهم جدیدی در حال حاضر در حال توسعه است، گفت‌وگو کرد. با این حال، منابع دیگر آشنا با مذاکرات تأیید کردند که گزینه موقت همچنان روی میز است و پیشنهادی برای آتش‌بس ۶۰ روزه در ازای آزادی ۱۰ گروه‌گان زنده و ۱۸ جسد گروه‌گان هارائه شده است.

حماس نیز در اولین واکنش خود به اظهارات فرستاده آمریکا، تأکید کرد که هرگونه پیشنهاد خلع سلاح را رد می‌کند، مگر اینکه توافقی در مورد تأسیس یک دولت مستقل فلسطینی با پایبختی قدس حاصل شود. حماس پیشنهاد آمریکا را «کاملاً جانبدارانه به نفع اسرائیل» دانست و آن را منعکس‌کننده موضع مذاکره بی‌طرفانه ندانست. ویتکاف خاطر نشان کرد که تعدادی از دولت‌های عربی در تلاش برای پایان دادن به جنگ و دستیابی به یک پیشرفت سیاسی در مسئله فلسطین، حماس را برای پذیرش طرح خلع سلاح تحت فشار قرار می‌دهند. همچنین برخی از کشورهای میانیجی در مذاکرات مربوط به تبادل زندانیان و آتش‌بس، نشانه‌های فراینده‌ای از نگرانی نشان داده‌اند.

یک روزنامه لبنانی به نقل از یک مقام ارشد مصری که در تلاش‌های میانجیگری دخیل بوده، نوشت: «ایالات متحده فشار کمتری بر اسرائیل در مورد آتش‌بس وارد می‌کند. تمرکز واشنگتن به جای دستیابی به آتش‌بس موقت یا آزادی جزئی زندانیان، به «شکست دادن حماس» تغییر یافته است. رسانه‌های اسرائیل گزارش کردند نخست‌وزیر اسرائیل به دنبال گسترش دامنه عملیات نظامی در غزه است و آمریکا هم به‌نظرمی‌رسد مخالفتی با این اقدام ندارد. گزارش‌های اسرائیل حاکی از آن است که منابع آگاه از مذاکرات تبادل زندانیان صهیونیستی به خانواده‌های آنها اطلاع داده‌اند که ایالات متحده در مورد ادامه عملیات نظامی در نوار غزه کاملاً با «بنیامین نتانیاهو»، نخست‌وزیر اسرائیل هماهنگ است و تأکید کردند که «واشنگتن هنوز هیچ محدودیتی برای اسرائیل اعمال نکرده است».

این امر هم‌زمان با بازدید «استیو ویتکاف»، فرستاده ویژه ایالات متحده از اراضی اشغالی و غزه صورت می‌گیرد. از سوی دیگر، ارتش اسرائیل از تصمیم کابینه برای گسترش حمله زمینی به غزه ابراز «ناراحتی» کرد، طرحی که هفته گذشته به تعویق افتاد و انتظار می‌رود روزه‌های آینده در مورد آن تصمیم‌گیری شود. در تحولی مرتبط، رهبری حماس در خارج، دوحه را به مقصد استانبول ترک کرد و در آنجا با وزیر امور خارجه ترکیه دیدار کرد.

در این جلسه، آنها اسرائیل را به کارشکنی در مذاکرات متهم کردند و تأکید کردند که کمک‌های بشر دوستانه وارد شده به نوار غزه همچنان ناکافی است. «خلیل الحیه»، رئیس تیم مذاکره‌کننده حماس، نیز در این جلسه شرکت داشت. در بیانیه‌ای قابل توجه که به «استیو ویتکاف» فرستاده ایالات متحده در دیدار با خانواده‌های زندانیان نسبت داده شد، او ادعا کرد که «حماس تمایل خود را برای خلع سلاح ابراز کرده است». با این حال، این جنبش به سرعت ادعاهارا رد کرد و در بیانیه خود تأکید کرد: «ما تا زمانی که یک کشور فلسطینی با پایبختی قدس تأسیس نشود، سلاح‌های خود را کنار نخواهیم گذاشت».

با ایلنا همراه شوید

خبرگزاری کار ایران «ایلنا»

با ایلنا همراه شوید

خبرگزاری کار ایران «ایلنا»